

bilis clausula, qua plurimum meritissimi nostri parochi nobilitati sunt. «Coadjutores et cæteri parochiarum administrati, cunctique clerici sacris ruralibus ædiculis, sanctuariis, oratoriis, sacellis publicis, vel ecclesiis non parochialibus inservientes, per proprium uniuscujusque territorii parochum dirigentur, eique in omnibus subjacebunt quæ ad cultum et religiosas functiones referuntur.» (Ib.)

—Potest aliquid parochus juxta hanc regulam exigere a privatis in suo territorio ecclesiis?

R. Af. Si ita moris est, præsertim ubi parochialis cultus ex populi ad has ecclesias privatas frequentia decrescit, hac enim de causa quarta funeralis inducta fuit. Attamen non in profectum parochi sed parochiæ.

—Quænam sunt munia seu functiones parochiales?

R. «Quæ in earum exercitio præ se ferunt quamdam honorificentiam et præminentiam.» Ita in terminis Bened. XIV (Instit. 105, n.º 103.) Ideo non nisi a parochi vel de ejus licentia exerceri possunt, regularibus demptis de quibus infra.

—Ubinam horum notitiam invenies?

R. In Decreto Sacræ Congreg. Rituum, die 10 Decemb., 1703, quæ ad sedandas controversias et componendas variantes resolutiones lata fuit.

—Quot qualesque sunt dictæ functiones?

R. Ex dicto Decreto potiores hæc sunt:

1.º Benedictio fontis baptismalis.

2.º Missa solemnis feriæ V in Cœna Domini. (*Juvenes Santo.*)

3.º Officium funebre ad sepeliendum parochianum intra parochiæ limites præsse, et etiam.

4.º Functiones quæ aguntur a confraternitatibus intra parochiæ ecclesiam vel in loco parochiæ annexo.

5.º Permittere procesiones confraternitatum per territorium parochiæ suæ.

6.º Jure consuetudinario possunt parochi dispensare in jejunii et abstinentiæ observantia, et laboribus servilibus, ex juxta causa (1).

(1) V. ad hoc. Ley 8.ª, tít. 1.º, Libro 1.º de la Noviss. Recop.

—Quibus in casibus possunt parochi in servilibus dispensare?

R. 1.º Cum non est facilis ad Episcopum aditus; 2.º solum ad tempus; 3.º privato alicui, non vero toti parochiæ; 4.º ad privata opera non autem ad publica.

—Benedictiones mulierum post partum sunt parochiales functiones?

R. Quamvis in declaratione citata anni 1703 ita sancitum sit, postea vero, in alia declaratione, anni 1720, decisum fuit a Congreg. Concilii, «esse in libertate puerperarum accedere ad quamcumque ecclesiam.»

LECTIO XLVIII.

DE SUSTENTATIONE PAROCHI ET PAROCHIALIS ECCLESIAE.

—Unde parochi sustentatio querenda est?

R. E parochia ipsa depromi debet, jus enim naturale et divinum positivum habent, ut qui sentit commodum sentiat incommodum, et qui servit altari, juxta Apostolum, *ex altario commedat.*

—Possunt cogi parochiani ad sustentandum parochum?

R. Af. Concilium enim, ut jam dictum est, præinstituit cum de novis parochis sermonem habuit. «Illis autem sacerdotibus, qui de novo erunt ecclesiis noviter erectis præficiendi, competens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; et, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam dictorum sacerdotum sustentandam; quacumque reservatione generali, vel speciali, vel affectione, super dictis ecclesiis, non obstantibus.» (Sess. XXI, cap. 4.º) Mt.

—Potest Episcopus hac de causa censuras imponere?

R. Af. Et præsertim interdictum, indigni enim sunt cœlestis pabuli contemptores cœlestibus participare.

—Quis debet reficere labentes vel collapsas ecclesias?

R. «Cum illud quoque valde curandum sit, ne ea, quæ

sacris ministeriis dicata sunt, temporum injuria obsolescant, et ex hominum memoria excidant; Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam juris patronatus, ex ecclesiis, quæ vetustate, vel alias collapsæ sint, et ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis iis, quorum interest, in matrices, aut alias ecclesias locorum eorundem, seu viciniorum arbitrio suo.» (Sess. XXI, cap. 7.º)

—Quid tenendum ut memoria translatae hujus ecclesiae servetur?

R. «In eisdem ecclesiis erigant altaria, vel capellas sub eisdem invocationibus; vel in jam erecta altaria, vel capellas transferant cum omnibus emolumentis, et oneribus, prioribus ecclesiis impositis.» (Ib.) Mt.

—Quid faciendum si juris patronatus parochia sit?

R. «Parochiales vero ecclesias, etiam si juris patronatus sint, ita collapsas refici, et instaurari procurent ex fructibus et proventibus quibuscumque, ad easdem ecclesias quomodocumque pertinentibus.» (Ib.) Mt.

—Quid vero «si non fuerint sufficientes?»

R. «Omnes patronos, et alios, qui fructus aliquos ex dictis ecclesiis provenientes percipiunt, aut, in illorum defectum, parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant; quacumque appellatione, exemptione, et contradictione remota.» (Ib.) Mt.

—Quid vero si parochiani pauperrimi sint, ita ut volentes parochiam sustinere omnino nequeant?

R. «Quod si nimia egestate omnes laborent; ad matrices seu viciniores ecclesias transferantur cum facultate tam dictas parochiales, quam alias ecclesias dirutas in profanos usus, non sordidos, erecta tamen ibi cruce, convertendi.» (Ib.) Mt.

—Quid vero si parochia ab aliquo monasterio pendeat, vel commendata vel exempta sit?

R. «Quæcumque in diocesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis, ubi oportet, provideri æquum est. Propterea commendata monasteria, etiam abbatia, prioratus, et præposituræ nuncupatae, in quibus non viget regularis observantia; nec non beneficia tam cu-

rata quam non curata, secularia, et regularia qualitercumque commendata, etiam exempta, ab Episcopis, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegatis, annis singulis visitentur; curentque iidem Episcopi congruentibus remediis, etiam per sequestrationem fructuum, ut, quæ renovatione indigent, aut restauratione, reficiantur.» (Sess. XXI, cap. 8.)

—Potest illis in parochiis animarum etiam curam invigilare et parochi sustentationem exigere si non vigeat regularis observantia?

R. «Et cura animarum, si qua illis, vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia recte exercentur; appellationibus quibuscumque, privilegiis, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis, conservatoriis, judicum deputationibus, et eorum inhibitionibus non obstantibus.» (Ib.)

—Quid si in eis regularis non vigeret observantia?

R. «Provideant Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum regularium superiores juxta eorum regularia instituta debitam vivendi rationem observent, et observari faciant, et sibi subditos in officio contineant ac moderentur.» (Ib.)

—Quid vero si admoniti intra sex menses eos non visiterint vel correxerint?

R. «Tunc iidem Episcopi, etiam ut delegati Sedis Apostolicæ, eos visitare possint et corrigere, prout ipsi superiores possent, juxta eorum instituta: quibuscumque appellationibus, privilegiis, et exemptionibus penitus remotis, et non obstantibus.» (Ib.)

—Hæc omnia de parochis exemptis dicta intelligenda sunt etiam de ipsorum sustentatione et parochiarum restauratione?

R. Af. Et patet ex verbis illis «*aliaque debita obsequia recte exercentur.*»

—Quæ norma hodie in Hispania ad cleri parochialis sustentationem?

R. Ex art. 33 Concord. noviss. hæc a civili societate præstatur his verbis: «Pro parochis in urbanis parœciis annuus redditus intra tria et decem millia argenteorum constituitur: in ruralibus vero minimum redditus duo millia

et biscentum attingent. Coadjutores et æconomi intra duo et quatuor millia argenteorum obtinebunt.» (Art. 33.)

—Sunt etiam alia illis concessa jura, præsertim erga parochiales ecclesias?

R. Af. Prosequitur enim Concord. his verbis: «Præterea tum parochi, tum coadjutores, fruentur ædibus eorum habitationi addictis, nec non hortis seu possessionibus, quæ venditæ minime fuerunt, et vulgari nomine *Iglesiaríos*, *mansos* vel alio appellari consueverunt.» (Ib., art. 33.)

—Quænam ad ecclesiarum paroch. dotationem Hisp. præstat?

R. Vide supra lectione XLIV, fol. 195 (1).

—Quid de ipsorum emolumentis et obventionibus?

R. «Itemque parochi proprii et sui coadjutores ex juribus stolæ et oblationibus, vulgo *pie de altar*, partem cuique respondentem percipient.» (Ib. Art. 33.)

—Cujus est onus coadjutoris sustentandi?

R. Ex viginti declaratione, et juxta Concordatum, parochis ægritudine, senio, vel alia legitima causa inhabilitatis, datur coadjutor ab Episcopo, causa cognita, et declarante ipsomet quam partem servare debeat parochus inhabilis, cui quidem parochialis domus, hortus vel prædiola servantur.

Si dotatio insufficientis sit ad coadjutorem et titularæm sustentandos, Status, id est Gubernium, providere tenentur.

—Quænam norma hodie, ad ecclesiarum, præsertim parochialium, restaurationem?

R. Quæ lata est in Regia schedula, die 5 Octobris anni 1861, non tantum ad reparationem parochialium, sed etiam cæterarum et majorum et minorum ecclesiarum, de quibus infra dicendum, cum de sacris ædibus sermo in genere instituetur.

(1) Adde his, articulum 7 conventionis posterioris, anni 1859, quæ ab Oratore ap. Romam Rios Rosas nomen accepit.

LECTIO XLIX.

DE AUXILIARIBUS SEU COADJUTORIBUS PAROCHORUM.

—Quotuplices sunt parochorum coadjutores?

R. 1.º Temporales et perpetui.

2.º Individuales et capitulares.

3.º In parochia vacante et in parochia plena.

4.º Coadjutores in specie, et vicarii, seu locum tenentes.

5.º Coadjutores cum successione et sine successione.

—Quid Concilium Trid. circa auxiliares in genere disposuit?

R. «Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, in omnibus ecclesiis parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis, et cultui divino peragendo; cogant rectores, vel alios ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum.» (Sess. XXI, cap. 4.º) Mt.

—Est idem auxiliaris et coadjutor?

R. N. Auxiliaris nominatur ab ipso parochi, ut ipsi in confessorio, prædicatione et cultu opem ferat. Ipse propriis sumptibus, vel parochiæ redditibus, vel parochianorum subsidiis eum sustinet quamdiu potest, et ad libitum removet. Coadjutor vero a superiori, volente vel nolente parochi, nominatur, ut ex definitione patebit.

—Quomodo ergo definitur coadjutor parochi?

R. Sacerdos auctoritate superiori constitutus ut titulari parochi in parochia regenda et ministranda auxilium præstet.

—Potest ordinarius coadjutorem perpetuum nominare?

R. Af. Hic vero potius vicarius seu locum tenens dicitur; (Hispanice *teniente*) si vero fixus stabilisque sit, ac ærarii sumptibus remuneratus, prævioque concursu, in hoc

casu regia præsentatione et titulo, ac canonica collatione, ita ac titularis parochus donatur.

—Potest ordinarius instituere coadjutorem cum futura successione?

R. N. Hoc tantum Romani Pontificis est.

—Quando datur coadjutor parochi etiam nolenti?

R. Cum hic vitio, irregularitate, ignorantia, ægritudine, vel crimine inhabilitatur, ita ut munus suum implere nequeat. Tunc datur coadjutor temporalis, pro tempore quo parochi impotentia durat.

—Quid Concilium Tridentinum disposuit ut imperitis parochis coadjutores darentur?

R. «Quia illitterati et imperiti parochialium ecclesiarum rectores sacris minus apti sunt officiis, et alii propter eorum vitæ turpitudinem potius destruunt, quam ædificant: Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, eisdem illiteratis et imperitis, si alias honestæ vitæ sint, coadjutores, aut vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter providere possint, quacumque appellatione et exemptione remota.» (Sess. XXI, cap. 6.) Mt.

—Quid de scandalosis?

R. «Eos vero, qui turpiter et scandalose vivunt, postquam præmoniti fuerint, coerceant ac castigent; et si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseverent, eos beneficiis, juxta sacrorum Canonum constitutiones, exemptione et appellatione quacumque remota, privandi facultatem habeant.» (Ibid.) Mt.

—Datur ergo coadjutor parochi scandaloso?

R. Af. Donec corrigatur: si vero monitus non emendatur destituitur ex hac Trid. irrecusabili disciplina, sive perpetuus, sive juris patronatus sit; potius enim interest animarum salus quam privatum jus.

—Datur coadjutor parochi indebite absenti?

R. Pariter ac scandaloso et criminali. «Eadem omnino etiam quoad culpam, amissionem fructuum, et pœnas de curatis inferioribus, et aliis quibuscumque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sacrosancta Synodus declarat et decernit; ita tamen, ut

quandocumque eos, causa prius per Episcopum cognita et probata, abesse contigerit, vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquunt.» (Sess. XXIII, cap. 1.º)

—Quid de vacantibus parochiis Trid. Syn.?

R. Vide supra initium lectionis XLV *De vacantis ecclesie provisione*. Expediit maxime animarum saluti et ea quæ a Sess. XXIV, cap. 18, deprompta sunt, nempe «debeat Episcopus statim, habita notitia vacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea vicarium, cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore provideatur.»

—Quid de coadjutoribus noviss. Concordia?

R. «Parochiarum coadjutores ab ordinariis, prævio synodali examine, nominabuntur.» (Art. 26 in finem.)

—Quid dicendum de capitulis parochialibus?

R. Hæc quidem non existunt jure communi, sed privato tantum. Ante Concord. Noviss. frequentiora erant in antiquo Aragonum regno, Principatu Cathalonie et Navarra, quin etiam hodie existunt, et quidem non ignobilia, in Septentrionalibus illis nostræ patriæ regionibus.

—Quænam sunt eorum jura?

R. Nulla de jure communi Decret. vel Tridentini. Hæc tamen Sancta Synodus eorum jura implicite sancivit, cum de patrimonialibus et receptivis ecclesiis sermonem habuit, in his enim parochialis cura penes capitulum erat, seu ut Concilium habet «per plures administrabatur.»

—Quando Vicarius in parochia dicitur æconomus?

R. Cum vacanti parochiæ ad tempus præest: ejus nominatio Episcopi est.

—Potest concedi jubilatio parochis senibus ex jure nostro?

R. Vide hac de re præcedentem lectionem.

—Cui competit hæc coadjutoris designatio?

R. Episcopo cum causæ cognitione, relinquens parochi